

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

IO4. Οδηγίες πολιτικής και πρακτικής για την ενσωμάτωση του eLearning στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση

Έκθεση αναφοράς για προτάσεις χάραξης πολιτικής

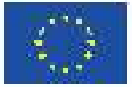
Περιληπτική έκδοση

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

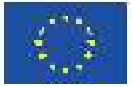
Η υποστήριξη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής στην παραγωγή της παρούσας έκδοσης δεν συνιστά αποδοχή του περιεχομένου, το οποίο αντικατοπτρίζει αποκλειστικά τις απόψεις των συντακτών, και η Επιτροπή δεν μπορεί να αναλάβει την ευθύνη για οποιαδήποτε χρήση των πληροφοριών που περιέχονται σε αυτήν.
Αριθμός έργου: 2020-1-RO01-KA226-HE-095434

Περιεχόμενα

Κοινοπραξία.....	3
Πληροφορίες έργου.....	5
Περίληψη	7
Έκθεση αναφοράς για προτάσεις χάραξης πολιτικής – Μεθοδολογία και Σκοπός.....	9
Συμπεράσματα και Προτάσεις.....	12
Βιβλιογραφία	14

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Κοινοπραξία

Εταίρος 1 (Συντονιστής έργου): UNIVERSITATEA DIN PITESTI –ΡΟΥΜΑΝΙΑ

UNIVERSITATEA DIN PITESTI

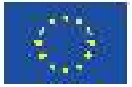
Εταίρος 2: ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΛΕΥΚΩΣΙΑΣ – ΚΥΠΡΟΣ

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Η υλοστήριξη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής στην παραγωγή της παρούσας έκδοσης δεν συνιστά αποδοχή του περιεχομένου, το οποίο αντικατοπτρίζει αποκλειστικά τις απόψεις των συντακτών, και η Επιτροπή δεν μπορεί να αναλάβει την ευθύνη για οποιαδήποτε χρήση των πληροφοριών που περιέχονται σε αυτήν.
Αριθμός έργου: 2020-1-RO01-KA226-HE-095434

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Εταίρος 3: VILNIUS UNIVERSITY- ΛΙΘΟΥΑΝΙΑ

Εταίρος 4: CARDET -ΚΥΠΡΟΣ

Εταίρος 5: ΔΙΕΘΝΕΣ ΠΑΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΕΛΛΑΔΟΣ – INTERNATIONAL HELLENIC UNIVERSITY – ΕΛΛΑΔΑ

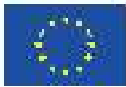
Εταίρος 6: OBREAL – ΙΣΠΑΝΙΑ

Εταίρος 7: WEBIN -ΣΕΡΒΙΑ

Η υποστήριξη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής στην παραγωγή της παρούσας έκδοσης δεν συνιστά αποδοχή του περιεχομένου, το οποίο αντικατοπτρίζει αποκλειστικά τις απόψεις των συντακτών, και η Επιτροπή δεν μπορεί να αναλάβει την ευθύνη για οποιαδήποτε χρήση των πληροφοριών που περιέχονται σε αυτήν.
Αριθμός έργου: 2020-1-RO01-KA226-HE-095434

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

WEBIN
Western Balkans Institute
Building Resilience and Potential
through Digital Transformation

Πληροφορίες έργου

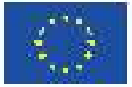

Τίτλος έργου	Πρακτική εργαλειοθήκη για την ενσωμάτωση του eLearning στα προγράμματα Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης
Ακρωνύμιο έργου	Online HE
Αριθμός έργου	2020-1-RO01-KA226-HE-095434
Συντονιστής έργου	E1: Universitatea din Pitesti, Ρουμανία
Εταίροι έργου	<ul style="list-style-type: none">• E2: Πανεπιστήμιο Λευκωσίας/Κύπρος• E3: Vilnius University/Λιθουανία

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Η υποστήριξη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής στην παραγωγή της παρούσας έκδοσης δεν συνιστά αποδοχή του περιεχομένου, το οποίο αντικατοπτρίζει αποκλειστικά τις απόψεις των συντακτών, και η Επιτροπή δεν μπορεί να αναλάβει την ευθύνη για οποιαδήποτε χρήση των πληροφοριών που περιέχονται σε αυτήν.
Αριθμός έργου: 2020-1-RO01-KA226-HE-095434

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

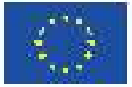

- E4: CARDET/Κύπρος
- E5: Διεθνές Πανεπιστήμιο της Ελλάδος/Ελλάδα
- E6: OBREAL/Ισπανία
- E7: WEBIN/Σερβία

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Η υποστήριξη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής στην παραγωγή της παρούσας έκδοσης δεν συνιστά αποδοχή του περιεχομένου, το οποίο αντικατοπτρίζει αποκλειστικά τις απόψεις των συντακτών, και η Επιτροπή δεν μπορεί να αναλάβει την ευθύνη για οποιαδήποτε χρήση των πληροφοριών που περιέχονται σε αυτήν.
Αριθμός έργου: 2020-1-RO01-KA226-HE-095434

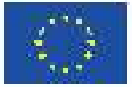
Περίληψη

Η ακόλουθη αναφορά παρουσιάζει λεπτομερώς τη μεθοδολογία, τα αποτελέσματα, τα συμπεράσματα και τις προτάσεις που απορρέουν από τις έρευνες που πραγματοποίησαν οι εταίροι του έργου Erasmus + OnlineHE, δηλ. Ρουμανία, Κύπρος, Λιθουανία, Ελλάδα, Ισπανία, και Σερβία, σε εθνικό επίπεδο, στις αντίστοιχες χώρες. Στόχος της έρευνας ήταν να εντοπίσει τις μεθόδους που ακολουθούνται κατά την εφαρμογή της διαδικτυακής εκπαίδευσης, συμπεριλαμβανομένων αυτών που ακολουθήθηκαν κατά την περίοδο της έκτακτης εξ αποστάσεως εκπαίδευσης.

Η αναφορά αποτελεί μια αντιπροσωπευτική εικόνα της τρέχουσας κατάστασης στην τριτοβάθμια εκπαίδευση στις προαναφερθείσες χώρες των εταίρων, αναφορικά με τον τρόπο που οργανώνεται και εφαρμόζεται η εξ αποστάσεως εκπαίδευση, ιδιαίτερα κατά την περίοδο της πανδημίας του COVID-19, και τον αντίκτυπό της στη διαδικασία της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Η αναφορά ετοιμάστηκε με βάση διακρατική έρευνα, όπου χρησιμοποιήθηκαν τρεις μέθοδοι συλλογής δεδομένων: α) βιβλιογραφική επισκόπηση, β) ερωτηματολόγιο σε μορφή λίστας ελέγχου και γ) συνεντεύξεις με υπεύθυνους χάραξης πολιτικής και ενδιαφερόμενους στον χώρο της εκπαίδευσης.

Η έρευνα είχε ως στόχο να εντοπίσει τις υπάρχουσες πολιτικές, στρατηγικές, πρακτικές και εμπειρίες αναφορικά με την εφαρμογή της εξ αποστάσεως διδασκαλίας και μάθησης, με έμφαση στην έκτακτη περίοδο του COVID-19 και την ξαφνική μετάβαση στη διαδικτυακή εκπαίδευση. Τα αποτελέσματα της έρευνας, που παρουσιάζονται στην τρέχουσα αναφορά, αποτελούν βάση για οδηγίες πολιτικής που στοχεύουν στην ενσωμάτωση του eLearning στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, σε εθνικό και Ευρωπαϊκό επίπεδο.

Η συνολική έρευνα σε εθνικά επίπεδα έδειξε ότι η εξ αποστάσεως μάθηση δεν ήταν μια νέα έννοια στον χώρο της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, πριν την πανδημία του COVID-19. Τα ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης είχαν εφαρμόσει τρόπους εξ αποστάσεως εκπαίδευσης πριν την πανδημία, σε μεγάλο βαθμό σε μερικές χώρες όπως η Κύπρος και η Λιθουανία και σε μικρότερο βαθμό σε άλλες χώρες όπως η Σερβία και η Ρουμανία. Ωστόσο, δεν υπήρχαν προηγούμενες πρακτικές πλήρους εξ αποστάσεως εκπαίδευσης σε όλα τα ιδρύματα, και συνεπώς, είναι εμφανές ότι η τριτοβάθμια εκπαίδευση δεν ήταν παντελώς έτοιμη για την ξαφνική και ολοκληρωτική μετάβαση στην πλήρως εξ αποστάσεως εκπαίδευση. Ούτε οι φοιτητές, ούτε το προσωπικό είχαν όλες τις απαραίτητες δεξιότητες για ομαλή μετάβαση. Ωστόσο, είναι ενθαρρυντικό ότι όλα τα εμπλεκόμενα μέρη έλαβαν πολύτιμα μαθήματα και

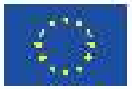

προσπάθησαν να μάθουν ό,τι μπορούν από τις νέες συνθήκες που δημιουργήθηκαν. Οι πολύτιμες απαντήσεις τις οποίες έλαβαν οι συνεντευκτές αποκαλύπτουν πιθανά μονοπάτια που μπορούν να ακολουθήσουν τα Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα (ΑΕΙ), όσον αφορά τη μορφή και το περιεχόμενο, για την ενσωμάτωση του eLearning.

Η έρευνα που πραγματοποιήθηκε στα πλαίσια του παραδοτέου αποκάλυψε σημαντικές πτυχές της ξαφνικής και συνολικής μετάβασης στη διαδικτυακή εκπαίδευση την περίοδο της έκτακτης ανάγκης του COVID-19, τον τρόπο με τον οποίο τα ιδρύματα αντιμετώπισαν γενικά τη διαδικτυακή και εξ αποστάσεως μάθηση πριν και μετά τον COVID-19, καθώς και τα πιθανά μονοπάτια και τις κατευθύνσεις για περαιτέρω ανάπτυξη και διατήρηση του eLearning στην τριτοβάθμια εκπαίδευση. Παρότι υπάρχει ελαφρώς αντίσταση απέναντι στα πλήρως διαδικτυακά μαθήματα, τα ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης σε όλες τις χώρες αντιλαμβάνονται ότι είναι αναπόφευκτη η διαδικτυακή εκπαίδευση στο μέλλον και αναζητούν την τέλεια φόρμουλα για ισορροπία μεταξύ παραδοσιακής και διαδικτυακής μάθησης.

Η πλήρης εκδοχή της αναφοράς με τις προτάσεις για χάραξη πολιτικής βρίσκεται στον ακόλουθο σύνδεσμο: <https://onlinehe.eu/>

Έκθεση αναφοράς για προτάσεις χάραξης πολιτικής – Μεθοδολογία και Σκοπός

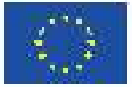
Κατά την περίοδο του lockdown εξαιτίας του COVID-19, πάνω από το 90% των φοιτητών και του πανεπιστημιακού προσωπικού στην Ευρώπη μεταβήκαν σε πλήρως διαδικτυακές διαλέξεις. Φυσικά, όλοι αιφνιδιάστηκαν από τις νέες συνθήκες. Τα περισσότερα ιδρύματα, το προσωπικό και οι μαθητές ήταν απροετοίμαστοι για μια τέτοια ξαφνική και συνολική μετάβαση στη διαδικτυακή μάθηση. Συνεπώς, είναι αναγκαίο η πανεπιστημιακή κοινότητα να αντιμετωπίσει άμεσα το θέμα της διαδικτυακής εκπαίδευσης, ώστε να αντιληφθεί ότι πρόκειται για σημαντική πτυχή της εκπαίδευσης στην ψηφιακή эпоχή, να υιοθετήσει και να εφαρμόσει επαρκείς πολιτικές και στρατηγικές ενσωμάτωσης του eLearning στο πανεπιστήμιο.

Ο στόχος της έρευνας που πραγματοποιήθηκε για να παραχθεί η αναφορά με τις προτάσεις για πολιτική, ήταν να εντοπίσει τις τρέχουσες πολιτικές, στρατηγικές, προσεγγίσεις και πρακτικές στο πεδίο της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης και διαδικτυακής μάθησης στα ΑΕΙ σε όλες τις χώρες εταίρους. Η έρευνα ακολούθησε τη μικτή μεθοδολογία, με τρεις μεθόδους συλλογής δεδομένων:

1. Βιβλιογραφική επισκόπηση
2. Διαμοιρασμός ερωτηματολογίου (μορφή λίστας ελέγχου)
3. Ανοικτού τύπου συνεντεύξεις με υπεύθυνους χάραξης πολιτικής και ενδιαφερόμενους στον χώρο της εκπαίδευσης

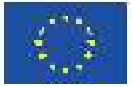
Η βιβλιογραφική επισκόπηση πραγματοποιήθηκε για να εντοπιστεί και να αναλυθεί η υφιστάμενη εθνική νομοθεσία που προωθεί και υποστηρίζει τη διαδικτυακή τριτοβάθμια εκπαίδευση στις χώρες των εταίρων.

Όσον αφορά την έρευνα πεδίου, δηλαδή τη διανομή του ερωτηματολογίου, οι ομάδες της κοινοπραξίας αξιοποίησαν τη λίστα ελέγχου ετοιμότητας eLearning που αναπτύχθηκε στο πλαίσιο του προγράμματος Erasmus+ OnlineHE. Η λίστα ετοιμότητας βασίστηκε στο εργαλείο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής [SELFIE](#). Η λίστα προσαρμόστηκε για τους σκοπούς της έρευνας, οι ερωτήσεις μεταφράστηκαν στις εθνικές γλώσσες και δομήθηκαν σαν διαδικτυακά ερωτηματολόγια (Google Form) για να διαμοιραστούν με email σε πιθανούς συμμετέχοντες. Μοιράστηκαν την περίοδο μεταξύ του Νοεμβρίου 2022 και Ιανουαρίου 2023 στα ΑΕΙ των εταίρων και τους συνεργάτες τους, στις χώρες τους, για να συλλεχθούν οι αναγκαίες απαντήσεις μεταξύ των εμπλεκόμενων φορέων στην τριτοβάθμια εκπαίδευση. Αξιοποιήθηκε η επιλεκτική δειγματοληψία ως μέθοδος επιλογής δείγματος, εξαιτίας του περιορισμένου χρόνου για εφαρμογή της έρευνας και της ανάγκης να συλλέξουμε δεδομένα σε σύντομο χρονικό διάστημα. Οι προτάσεις στο ερωτηματολόγιο διερευνούσαν τις εμπειρίες των συμμετεχόντων σχετικά με τις στρατηγικές και πρακτικές εξ αποστάσεως μάθησης στα αντίστοιχα ιδρύματα κατά τη διάρκεια του lockdown του COVID-19 έως τώρα, την εμπλοκή του πανεπιστημιακού προσωπικού στη διαδικασία προσδιορισμού των στρατηγικών, διαδικασιών και κατευθύνσεων που δόθηκαν από το εκάστοτε πανεπιστήμιο για την εξ αποστάσεως μάθηση, τα πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα της εξ αποστάσεως μάθησης στα ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, τις δυνατότητες των ιδρυμάτων και των διευθυντών τους στις συμμετέχουσες χώρες να εφαρμόσουν πλήρως εξ αποστάσεως μάθηση και διδασκαλία, την ετοιμότητα και του προσωπικού και των μαθητών για να εμπλακούν στη διαδικασία πλήρους διαδικτυακής μάθησης, κ.λπ. Οι προτάσεις παρουσιάστηκαν είτε σε 5-βάθμια κλίμακα Likert (συχνότητα και χρησιμότητα) ή κατηγοριακές κλίμακες (ναι, όχι, δε γνωρίζω). Ήταν αναγκαίο τουλάχιστον 20 συμμετέχοντες από κάθε χώρα να συμπληρώσουν το ερωτηματολόγιο. Τα δεδομένα αναλύθηκαν μέσα από επαγωγική μέθοδο και με τη χρήση περιγραφικής στατιστικής.

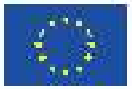

Τέλος, ανοικτού τύπου συνεντεύξεις οργανώθηκαν την περίοδο του Νοεμβρίου 2022 και Ιανουαρίου 2023. Οι εταίροι του έργου εντόπισαν πιθανούς συνεντευξιαζόμενους λαμβάνοντας υπόψη την ποιότητα των σχετικών απαντήσεων που θα λάμβαναν από τα άτομα, αντίστοιχα. Οι ερευνητές προσέγγισαν τους πιθανούς συνεντευξιαζόμενους άμεσα ή στέλνοντας ενημερωτικό email και προσκαλώντας τους να συμμετάσχουν στην έρευνα. Μετά τη συναίνεση τους, οι ερευνητές οργάνωσαν τον χρόνο, τόπο και μορφή των αντίστοιχων συνεντεύξεων.

Οι συνεντεύξεις περιελάμβαναν ημιδομημένες ερωτήσεις στις γλώσσες των εταίρων και οργανώθηκαν με τη μορφή είτε διαδικτυακών είτε κατά πρόσωπο συζητήσεων με τους υπεύθυνους χάραξης πολιτικής και τους ενδιαφερόμενους. Τα αποτελέσματα ερμηνεύτηκαν με τη χρήση αφηγηματικής ανάλυσης.

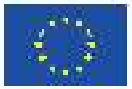
Συμπεράσματα και Προτάσεις

Η μετάβαση στη διαδικτυακή μάθηση κατά τη διάρκεια της πανδημίας COVID-19 άλλαξε τη στάση της ακαδημαϊκής κοινότητας απέναντι στη διαδικτυακή μάθηση, δηλαδή τους ώθησε να επενεξετάσουν και να ανανεώσουν τις καθιερωμένες πρακτικές διδασκαλίας και μάθησης.

Όσον αφορά την εφαρμογή της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης πριν από την πανδημία COVID-19, μπορεί κανείς να ισχυριστεί με βάση τις ερευνητικές μελέτες που διεξήχθησαν σε όλες τις χώρες-εταίρους ότι τα ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης δεν ασχολούνταν με ιδιαίτερο ζήλο με αυτή τη μορφή μάθησης, παρόλο που στην πλειονότητα των χωρών υπήρχαν διαπιστευμένα προγράμματα σπουδών εξ αποστάσεως. Ωστόσο, η πρακτική εφαρμογή των προγραμμάτων εξ αποστάσεως εκπαίδευσης δεν ήταν στο επίκεντρο, ούτε αγκαλιάστηκε με ενθουσιασμό, παρόλο που είχε έρθει η ώρα για τα ΑΕΙ να καλωσορίσουν την ψηφιακή εποχή στις αίθουσες διδασκαλίας και τις πρακτικές τους. Αυτό ισχύει ιδιαίτερα για τα μαθήματα πλήρους διαδικτυακής μάθησης, λαμβάνοντας υπόψη ότι ακόμη και πριν από την πανδημία COVID-19 η εξ αποστάσεως μάθηση ταυτιζόταν, σύμφωνα με μελετημένες πηγές, κυρίως με την έννοια της υβριδικής μάθησης και λιγότερο με την έννοια της πλήρους διαδικτυακής διδασκαλίας.

Με το ξέσπασμα της πανδημίας, η κατάσταση άλλαξε εν μία νυκτί και η τριτοβάθμια εκπαίδευση, όπως και όλες οι βαθμίδες, έπρεπε να προσαρμοστούν στις νέες συνθήκες. Από την άποψη αυτή, το νομικό πλαίσιο δεν αποτελούσε πλέον ζήτημα, δεδομένου ότι κάθε ίδρυμα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (με ή χωρίς διαπιστευμένα προγράμματα εξ αποστάσεως εκπαίδευσης) έπρεπε να στραφεί στην πλήρως διαδικτυακή μάθηση. Αυτό που διαπιστώθηκε ως μία από τις σημαντικότερες ελλείψεις στο σύστημα της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης ήταν η έλλειψη λεπτομερών στρατηγικών, κανόνων, οδηγιών και πρακτικών στις χώρες-εταίρους, ώστε η ξαφνική μετάβαση στη διαδικτυακή μάθηση να γίνει απρόσκοπτα. Παρ' όλα αυτά, η κατάσταση απαιτούσε γρήγορη αντίδραση και όλοι οι συμμετέχοντες στην τριτοβάθμια εκπαίδευση έπρεπε να προσπαθήσουν να μετριάσουν όσο το δυνατόν περισσότερο τις επιπτώσεις της πανδημίας και να αποτρέψουν την πλήρη παύση των εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων στα ΑΕΙ. Από την άποψη αυτή, οι ερωτηθέντες που συμμετείχαν στις συνεντεύξεις συμφωνούν ότι η μετάβαση στην ψηφιακή μάθηση κατά τη διάρκεια της COVID-19, παρά τα εμπόδια και τις δυσκολίες, ήταν εξαιρετικά σημαντική για να μετριάσουν τις συνέπειες της πανδημίας και να συνεχιστεί η εκπαίδευση, στον βαθμό που αυτό ήταν δυνατό. Έτσι, η μετάβαση στην πλήρως διαδικτυακή εκπαίδευση ήταν τελικά λειτουργική, κυρίως λόγω του ενθουσιασμού και των ικανοτήτων προσαρμογής του προσωπικού και των φοιτητών που εξαρτώνται άμεσα από την ταχύτητα προσαρμογής στη νέα κατάσταση.

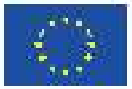
Οι κύριες δυσκολίες που προέκυψαν από την ξαφνική μετάβαση στη διαδικτυακή εκπαίδευση, οι οποίες αναγνωρίστηκαν από τους συμμετέχοντες στην έρευνα σε διάφορες χώρες-εταίρους, ήταν οι εξής:

- Έλλειψη διεξοδικά αναπτυγμένων μακροπρόθεσμων στρατηγικών εξ αποστάσεως εκπαίδευσης, με ακριβείς οδηγίες για την εξ αποστάσεως εκπαίδευση στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, δηλαδή ανεπαρκής νομική ρύθμιση που να ορίζει με σαφήνεια τις αρχές, τους στόχους, τη χρήση και την προστασία από την κατάχρηση κ.λπ.,
- Απροθυμία των εκπαιδευτικών να αποδεχτούν το αναπόφευκτο της εφαρμογής των ψηφιακών τεχνολογιών,
- Δυσκολίες που προέκυψαν κατά την προσπάθεια προσαρμογής των μεθόδων και του υλικού διδασκαλίας για εξ αποστάσεως εφαρμογή,
- Ανεπαρκή επίπεδα ψηφιακών γνώσεων και δεξιοτήτων στους εκπαιδευτικούς,
- Έλλειψη τεχνικής και παιδαγωγικής υποστήριξης,
- Έλλειψη συγκεκριμένου και επίσημου νομικού ορισμού των μεθόδων αξιολόγησης των γνώσεων και της συμπεριφοράς των φοιτητών στο διαδικτυακό περιβάλλον,
- Σημαντικές διαφορές όσον αφορά τις ικανότητες μεταξύ των διαφόρων ιδρυμάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (τα μεγάλα πανεπιστήμια προσέφεραν καλύτερες συνθήκες και προσαρμόστηκαν ευκολότερα στις νέες συνθήκες, ενώ τα κολέγια, οι ακαδημίες και οι επαγγελματικές σχολές αντιμετώπισαν γενικά πολύ μεγαλύτερες δυσκολίες προσαρμογής στη νέα κατάσταση).

Λαμβάνοντας υπόψη τα εμπόδια και τις δυσκολίες που εντοπίστηκαν σχετικά με την πλήρως διαδικτυακή και εξ αποστάσεως εκπαίδευση, επισημαίνουμε τις εξής πολύτιμες συστάσεις:

- Ανάπτυξη ικανοτήτων για ουσιαστική, δημιουργική και υπεύθυνα χρήση των ψηφιακών τεχνολογιών,
- Εναρμόνιση του μαθησιακού περιεχομένου και των ψηφιακών εργαλείων, ανάληψη νέων ρόλων,
- Προσαρμογή του τρόπου παρακολούθησης και αξιολόγησης των μαθητών,
- Αναδιοργάνωση των προγραμμάτων σπουδών, η οποία περιλαμβάνει: νέους στόχους και αποτελέσματα, κατάλληλα περιεχόμενα και δραστηριότητες με τη χρήση ψηφιακών τεχνολογιών, νέα προσέγγιση στην ψηφιακή αξιολόγηση και την αξιολόγηση της ποιότητας- ρύθμιση της ηθικής και της ασφάλειας της ψηφιακής μάθησης- επανεξέταση της στάσης του ατόμου απέναντι στην τεχνολογία,
- Παροχή στα ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης υποδομών ΤΠΕ- δημιουργία ψηφιακού διδακτικού περιεχομένου και υλικού- αλλαγή της προσέγγισης της μάθησης (μάθηση μέσω έρευνας, επίλυση προβλημάτων, κριτική σκέψη)- εκπαίδευση όλων των συμμετεχόντων στη χρήση διαφόρων εργαλείων λογισμικού- εξάσκηση σε διάφορες δραστηριότητες που λαμβάνουν χώρα χωρίς φυσική παρουσία (δικτυακή επικοινωνία και αλληλεπίδραση, διαπροσωπική επικοινωνία, ταυτόχρονη υλοποίηση),

- Παροχή στους φοιτητές της υποστήριξης που χρειάζονται για να επιτύχουν στα διαδικτυακά μαθήματα, συμπεριλαμβανομένης της ακαδημαϊκής συμβουλευτικής, της διδασκαλίας και της τεχνικής βοήθειας,
- Τα διαδικτυακά μαθήματα θα πρέπει να ενθαρρύνουν την αλληλεπίδραση μεταξύ φοιτητών και διδασκόντων, καθώς και μεταξύ των φοιτητών, ώστε να δημιουργείται μια αίσθηση κοινότητας και ένα συνεργατικό περιβάλλον μάθησης.

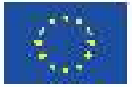
Επιπλέον, ο καθορισμός στρατηγικών εξ αποστάσεως εκπαίδευσης στα ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης απαιτεί τα εξής:

- ευθυγράμμιση με την εκπαιδευτική πολιτική,
- επαναπροσδιορισμός των προγραμμάτων σπουδών σε σχέση με τον τρόπο μάθησης, τη σχέση μεταξύ διδασκαλίας και πρακτικής, την καθιέρωση της υλοποίησης της πρακτικής διδασκαλίας, τον ρυθμό εργασίας των φοιτητών, τη χρήση σύγχρονων μεθόδων διδασκαλίας κ.λπ.
- καθιέρωση μιας σταθερής σύνδεσης μεταξύ των παιδαγωγικών και τεχνολογικών πτυχών της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης- παιδαγωγικός (διδακτικός-μεθοδολογικός) σχεδιασμός των διαδικτυακών τάξεων (εναρμόνιση του περιεχομένου και των ψηφιακών εργαλείων, δυνατότητα συν-δημιουργίας της γνώσης, οργάνωση διαδικτυακών τάξεων, συζητήσεις, αντιπαραθέσεων με βάση προβλήματα και συνεργασία),
- σχεδιασμός προγραμμάτων, σεμιναρίων, εργαστηρίων που θα συμβάλλουν στη βελτίωση της ανάπτυξης των ψηφιακών ικανοτήτων των εκπαιδευτικών/φοιτητών και στην αύξηση της ποιότητας της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης,
- μεγαλύτερες επενδύσεις στον τεχνολογικό εξοπλισμό των ιδρυμάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, τη διαθεσιμότητα και την προσβασιμότητά τους σε όλους,
- την εταιρική και επαγγελματική δικτύωση που δημιουργούν τα ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης μεταξύ τους και με άλλα ιδρύματα για την ανταλλαγή ορθών πρακτικών και τη μάθηση,
- συνεχή επανεξέταση της αποτελεσματικότητας μέσω καθορισμένων δεικτών.

Βιβλιογραφία

CYQAA (n.d.). *Strategic Plan of the Cyprus Agency of quality assurance and accreditation in higher education (CYQAA) 2020-2025.*

https://dipae.ac.cy/archeia/StrategicPlan/Strategic_plan_2020_2025_en.pdf

Dabbagh, N. (2005). *Pedagogical models for e-learning: A theory-based design framework.*

<https://www.semanticscholar.org/paper/Pedagogical-Models-for-E-Learning%3A-A-Theory-Based-Dabbagh/1a294c19e0a8a72697abd6e979231feeec9c0179>

e-Learning Pedagogical Support Unit, UNIC (2019). *A pedagogical model for e-Learning.*

<https://www.unic.ac.cy/el/distance-learning/paidagogiko-montelo-ilektronikis-mathisis/>

Eteokleous, & Neophytou (2019). A proposed quality assurance procedure for distance learning programs: design, development and implementation. *International Conference in Open and Distance Education, 10*, 252-263. <https://doi.org/10.12681/icodl.2436>

Gravani, M. N. (2018). Use of technology at the Open University of Cyprus (OUC) to support adult distance learners: to what extent is being informed by the learner-centred education (LCE) paradigm? In Anjana (Ed.), *Technology for Efficient Learner Support Services in Distance Education: Experiences from Developing Countries*. Springer Nature Singapore Pte Ltd.

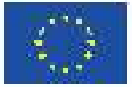
<https://doi.org/10.1007/978-981-13-2300-3>

Kalogerou, V. (2020). The development of Business English courses using online technology to address the emerging needs in the Cypriot context. *Editorial Universitat Politècnica de València*, 269-277. <https://doi.org/10.4995/INN2019.2019.10144>

Koutselini, M. (2018). Quality assurance of e-learning within higher education: The philosophical and operational framework. *Academia*. <https://doi.org/10.26220/aca.3214>

Laurillard, D. (2002). *Rethinking university teaching: a conversational framework for the effective use of learning technologies*. Routledge. <https://doi.org/10.4324/9780203160329>

Ministry of Education, Sports and Youth (2021). *Mapping of the educational field of higher education in Cyprus for the academic year 2020-2021*.

https://archeia.moec.gov.cy/mc/916/chartografisi_2020_2021_en.pdf

Pouyioutas, P. (2021). *The University of Nicosia's response to the Covid-19 pandemic (March 2020-October 2021)*. <https://www.nusct.net/wp-content/uploads/2021/10/ResponseUNIC-COVID-19-Pouyioutas-Final.pdf>

Advilonienė, Ž. (2023). Prerequisites for the integration of face-to-face and distance contact teaching/learning in virtual space in higher education at college and university level: students' views and experiences. *Pedagogika*, 147(3), 58–80. <https://doi.org/10.15823/p.2022.147.3>

Dagiene, V., Jasute, E., Navickiene, V., Butkiene, R., Gudoniene, D. (2022). Opportunities, quality factors, and required changes during the pandemic based on higher education leaders' perspectives. *Sustainability*, 14, 1933. <https://doi.org/10.3390/su14031933>

Jusas, V., Butkiene, R., Venčkauskas, A., Burbaite, R., Gudoniene, D., Grigaliūnas, Š., Andone, D. (2021) Models for administration to ensure the successful transition to distance learning during the pandemic. *Sustainability*, 13, 4751. <https://doi.org/10.3390/su13094751>

Lamanauskas, V., Makarskaitė-Petkevičienė, R. (2021). Distance lecture in university studies: advantages, disadvantages, improvement. *Contemporary Educational Technology*, 13(3). <https://doi.org/10.30935/cedtech/10887>

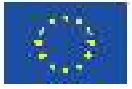
Lietuvos Respublikos švietimo įstatymas (1991). <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/eedc17d2790c11e89188e16a6495e98c>

Mokslo ir studijų įstatymas (2009). <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.343430/asr>

SKVC, Studijų kokybės vertinimo centras (2020) Studijų ir su studijomis susijusios veiklos organizavimas nuotoliniu būdu. Apklauso apibendrinimas.

https://www.skvc.lt/uploads/documents/files/Kokyb%C4%97s%20u%C5%BEtikrinimas/Analiz%C4%97s/Apklausos_del_studiju_organizavimo_nuotoliniu_budu_apibendrinimas_2020.pdf

Švietimo, mokslo ir sporto ministerija, 2021. Lietuva. Švietimas šalyje ir regionuose 2021. Nuotolinis mokymas(is). https://smsm.lrv.lt/uploads/smsm/documents/files/lietuva-svietimas-salyje-ir-regionuose-2021-nuotolinis-mokymas-is_.pdf

VDU, 2020. Vytauto Didžiojo universiteto nuotolinių ir mišriųjų nuotolinių studijų organizavimo tvarkos aprašas, https://studyonline.lt/wp-content/uploads/2019/06/Nuotoliniu_studiju_tvarka.pdf

Accreditation Outcomes issued by the National Accreditation Body

Rulebook on standards and procedure for accreditation of study programs: 13/2019-108, 1/2021-22, 19/2021-65

The Law on Higher Education of the Republic of Serbia

The Law on the National Framework of Qualifications of the Republic of Serbia

<https://kompjuterar.com/studiranje-na-daljiniu-u-srbiji-kako-to-uopte-izgleda/> (last accessed on February 1, 2023.)

<https://www.iserbia.rs/studentska/studije-na-daljiniu-u-srbiji-123> (last accessed on February 1, 2023.)

<https://www.rts.rs/page/stories/ci/story/124/drustvo/1031476/studiranje-na-daljiniu.html> (last accessed on February 1, 2023.)

<https://www.politika.rs/sr/clanak/499908/Ucenici-i-studenti-za-nastavu-uzivo-ili-kombinovani-model> (last accessed on February 1, 2023.)

<https://www.021.rs/story/Novi-Sad/Vesti/320772/Korona-i-studiranje-Da-li-su-mladi-izgubili-dragocene-godine-obrazovanja.html>

https://sr.wikipedia.org/wiki/Studiranje_tokom_pandemije_kovida_19 (last accessed on February 1, 2023.)

<https://galaksijanova.rs/virtuelno-studiranje/> (last accessed on February 1, 2023.)

